

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 4. De pœna Dæmonum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

magis. Neque enim confirmatio in gratia, vel derelictio, tollit merendi vel demerendi potestatem: ut quoad merendum patet in Apostolis confirmatis in gratia, & in Beata Virgine. Enimvero ad tantam gratiam & gloriam assequendam, quantum diximus habere sanctos Angelos disput. precedenti sectione & necessesse fuit non vno tantum actu, neque paucis esse merites, ut ibidem notauimus.

SECTIO IV.

De pena Demonum.

Nota primò, penam generatim esse malum aliquod propter culpam illatum. Quod malum duplex esse potest. Priuarium, id est, ablatio vel carentia alicuius boni: & positivum, id est, illatio aut perceptio alicuius molesti aut tormenti. Prior vocatur pena damni: quæ absolute loquendo potest esse sine dolore & cognitione. Quo pacto censent aliqui infantes in Limbo non cognoscere neque dolere de amissione beatitudinis æternæ. Posterior vocatur pena sensus: & non est sine vitali actione patientis. Vtramque penam patiuntur demones multipliciter. Priuantur enim multis bonis, ut visione Dei & bonis omnibus supernaturalibus, conuersatione altera cum sanctis Angelis, habitatione cœlesti, naturali libertate mouendi se quò vellent, qua priuantur ij qui iam inferno velut carceri addicti sunt, & omnes tandem ed detrudentur, itaque facultate expedita multa cogitandi, volendi, & agendi, qua hæc damnationis inferni, & tormentis cruciatibus acerbissimis non permittit. Quamuis enim omnes facultates naturales manserint in illis integræ: impediuntur tamen in operando. Patiuntur etiam multiple tormentum, ut grauissimum ignis cruciatum, reuocatum conscientie perpetuum, confusio nem æternam, subiectio nem imperio Ecclésiæ in exercitiis, & imperio Angelorum factorum, etiam natura inferorum, quod propter superbiam agerrimè ferunt & valde iniuri.

Nota secundò, in his omnibus duo esse præcipua, in quibus essentialis pena damnationis consistit, & quæ perpetuo durant inuariabiliter: cetera vero sunt accidentalia, & variari possunt. Primum est priuatio perpetua visionis & fruitionis Dei, sine spe recuperandi, & sine desertione totali auxiliorum gratiæ. Et hæc vocatur pena damni per antonomasiam: nullum enim maius damnatum patiuntur damnati, id est, nullo maiori bono priuantur. Secundum est tormentum

ignis, quod vocatur pena sensus. Non quòd demones patiuntur ab igne dolorem sensibilem & corporalem, cuius sunt incapaces: quippe incorporei & pure spirituales: sed dolorem suendam spiritalem acerbissimum, de quo dicemus paulò post.

Nota tertio, licet absolute loquendo non sit de ratione pœnæ damni, ut cognoscatur & sentiatur, sicut paulò ante diximus: demones tamen sine dubio cognoscere, se priuatos esse Dei fruitione, deque eo dolere. Et hic dolor pertinet ad pœnam damni, velut accessorium ad principale, ex quo sequitur connaturaliter supposita cognitio, & tanquam vna & vitans illius damni perceptio & perceptio. Circa alteram vero pœnam, quæ dicitur sensus, est grauis difficultas, quomodo demones torquantur per ignem corporeum. Qualem esse ignem inferni suppono hæc certa & Communi Catholicorum sententia, fundata in Scriptura, & unanimi Sanctorum Patrum expositione, locis relatis à Suare lib. 8. cap. 12. & Vasq. disput. 243. licet omnino id de fide non sit.

Ratio difficultatis est, quia demones, cum sint puri spiritus, non possunt pati dolorem nisi pure spiritalem. Dolor autem spiritalis est, actus voluntatis male & molestè illam afficiens, qui præsupponit in intellectu cognitionem alicuius objecti tanquam disconuenientis. Itaque si demones patiuntur dolorem ab igne corporeo, necesse est apprehendant ignem illum tanquam sibi disconuenientem, & quidem pessimè afficientem, ut de illam acrem & vehementem dolorem concipiant. Difficile autem est intelligere & explicare, quomodo possint ignem apprehendere ut sibi tantopere disconuenientem, & præsertim simili quodam modo, quo anima corpori vitata illum apprehendit in combustionem proprii corporis & dissolutionem temperamentum ipsius, sibi conuenientem & necessarij ad informationem, ut demones inde dolorem similem, & proprium ignis concipiant.

Omissis variis aliorum sententiis, de quibus disputant subtilissime Authores supra citati: probabilius censeo torqueri demones per ignem, non solum veluti per carcerem cui alligantur, aut alligandi sunt aut velut per signum, in quantum tale ipsis perpetuo representans iram diuinam, & amissionem bonorum cœlestium, reliquamque suam insollicitatem: sed etiam quia ad præsentiam, & determinationem obedientiam ignis, patiuntur dolorem spiritalem acerbissimum, & aliquatenus similem illi quem anima rationalis secundum voluntatem experitur ad vltiorem corporis.

Primò igitur, non nego Demones torqueri ab igne per alligationem, velut à carcere

alligantur contra propriam voluntatem & conatum iratum, vel alligandi sunt qui vagantur adhuc permittuntur: vt recte docent D. Augustin. lib. 21. de ciuit. cap. 10. D. Thom. quaest. 64. art. 4. ad 2. & 3. & lib. 4. contra Gent. cap. 90. & quaest. 26. de veritate art. primo. Capricolus, Ferrarientis, Caietanus, Paludanus, Ricardus, Bonauentura, Gabriel, Scotus, Durandus, Maior, & alij quos citant & sequuntur Valent. quast. 15. punct. 3. Valq. disput. 243. cap. 6. Et Suar. lib. 8. cap. 14. num. 4. Et patet ex Scriptura, quae de poenali aliqua daemnonum incarceratione aperte loquitur 2. Petr. 2. *Daemones peccantibus Angelis non peperit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit quiauidos.* Et in Canonica iura v. 6. *ubi aeternis vineis referuati dirisuntur.* Et Matth. 8. abique sapius de carcere illo aeterno sermo fit.

Neque difficile est intelligere, ignem, etiam effectiue quodammodo, daemones continere per resistenciam & impenetrabilitatem. Potest enim ignis, per diuinam potentiam supernaturaliter cooperantem ad obfistendum, reddi daemnonibus impenetrabilis, & immobilis vel inseparabilis. Ad eum ferè modum quo naturaliter spiritus ipsi possunt se alijs effectiue impenetrabiles & immobiles reddere obfistendo aliorum virtuti penetrantiae & loco-motivae. Neque propterea necesse est ignem, vel spiritus obfistentes producere, in spiritibus quos detinent *ubi*, vel alium modum, aut accidens intrinsecum & distinctum in re, vt patet Suar. num. 8. & 9. sufficit enim meta detentio & resistencia, absque vlla productione quae non in omni actione reperitur, vt exemplo contactus, motus localis, & similibus modificationibus, ostendemes alio loco.

Secundò, non inficior daemones torqueri etiam per ignem corporeum, vt per signum instrumentale irae diuinae, perpetuo ipsis representans iram diuinam, & amissionem bonorum supernaturalium, reliquamque suam infelicitatem: vt recte docet Theoph. Raynaud. dist. 8. Theolog. natural. quaest. 4. art. 4. sub finem. Idque facile est intelligere. Potuit enim facile Deus assumere, ac probabile est assumpsisse, ignem inferni in signum instrumentale, & diuinitus deputatum, iugiter illis obuertans, continuoque exhibens speciem seu vultum Dei horrificum irati & odio habentis, multaque mala qua priuatiua, qua positiua infligens in poenam, Deo ipso perpetuo adigente ad huiusmodi apprehensionem maiorem, aut minorem pro culpa grauitate.

Sed dico tertio, daemones ad praesentiam & determinationem obedientialem ignis corporei, pati dolorem specialem acerbissimum, & similem illi que anima rationalis secundum voluntatem experit ad vitionem corporis. Probat, quia quam con-

stanter & frequenter Scriptura affirmat sit inferno esse ignem: affirmat etiam cruciatu, cremare, vrere. Ergo sicut primum literaliter, quoad fieri potest, intelligendum est; ita & secundum. Maxime cum sanctorum Patrum consensus, & expolitio communis talis sit. Aded vt parum sibi cohateant Theologi illi qui primum asserunt propter huiusmodi auctoritatem, sanquam certum & catholicum, etiam non de fide: secundum tamen negant.

Sanè verò poenitentiam, tanquam incarcerationis & alligantis videtur planè insufficientis ad explicandam quae Scriptura & Patres de poenitentia daemnonum & animarum damnatarum constanter docent. Item Luc. 12. diues Epulo, secundum animam tantum in inferno cruciatus, non tantum se detineri; sed & cruciari in flamma; & refrigerium aquae potulat, quod merè detentioni impertinens foret. Et 2. Petr. 2. dicitur daemones non tantum rudentibus traditi, sed additur etiam cruciandi. Et Apoc. 14. *Cruciantur igne bestia & assecla.* Et cap. 20. *Diaboli qui sedebat eos missus est in stagnum ignis, & sulphuris, ubi & bestia & pseudopropheta cruciantur die ac nocte, nempe ab eodem igne, & fumus tormentorum ascendet in secula seculorum, vt dicitur cap. 14. 18. 19. & 21.* Quibus verbis Scriptura daemones & homines damnatos in poena ignis assimilat. Homines autem damnati non patientur tantum ab igne vt à carcere, vel vt signo irae diuinae; sed vt specialiter affligente modo ignis proprio, & dolore acerrimo qui per illud. Olet ientit & infligi. Quapropter D. Augustinus lib. 21. de ciuit. cap. 10. *Cur, inquit, non dicamus quamuis miris, tamen veris modis etiam spiritibus incorporeos posse poena corporalis ignis affligi?* Et paulò post: *Adhaerent ergo spiritibus (Daemones) licet incorporei, corporis ignibus, cruciantur libris & ineffabilibus modis: accipientes ex ignis poena, non habendo ignibus vitam.* Huc vique Augustin. Atqui vt recte expendit Lex. lib. 13. de persec. diuin. cap. 30. *Si non affligentur aliter ab igne, quam concipiendo tristitiam ex eo quod sunt illi alligati: non miris & ineffabilibus modis accipientes poenam ab igne. Facile enim est intèrgeri eos diuina virtute alligati igni, & sine concipere mortem.*

Item etiam diserè affirma Sanct. Gregor. libro 9. Moral. capite 50. *Vbi postquam ostendit praesentibus capitibus homines igne corporeo esse cruciandos, docet simile modo cruciandos etiam daemones.* Et quomodo, inquit, *Anteriorum & hominum longè sit natura dissimilis: vna tamen (id est similes) poena implent, quos non in crimine reatus ligat.* Et lib. 4. Dialogor. cap. 32. idem confirmat exemplo morabilis cuiusdam idoli, cuius sepulchro flamma exiit, corpusque consumpsit, ostendens quid eius anima in sepulchro perferret. Cyprian. etiam libro ad Cyprian.

August. Thom. Valent. Valq. Suar.

46. Non sufficit poena ignis, tanquam carceris. Probat ex Scriptura.

August. Ies. 2.

Probat ex Patribus Gregor.

Cyprian.

42. 44. 2. Vt signum instrumentale irae diuinae. Raynaud.

45. 3. Per dolorem acerbissimum ignis proprium.

Demetrian. prope finem, carcerem à pœna ignis distinguit, sic aicens: *Cremabit addictos illens semper gehenna, & viuentibus flammis*. Carcerique Patres pœnam illam ignis ad eum exaggerant tamque frequenter & constanter docent spiritus ab igne cruciari, vii, & similia: vt incredibile sit de pœna solius alligationis fuisse locutos. Nec immeritò Suarez lib. 8. cap. 14. num. 12. post Anselmum & Melonium affirmat, si Scriptura & Patres solam detentionem spirituum in igne tot exaggerationibus proponunt, sequi ipsos fallum supposuisse, vt pia fraude nos terrent: quod dicitur, notas & impium est.

Suar.

47. Adde, saxi potius ingentibus fuisse alligandos, quam igni, si nihil aliud ab illo patitur, quam alligationem: & pœnam illam non magis dici posse pœnam ignis, quam pœna carceris ordinarij vocetur pœna lapidum, quando carcer ex lapidibus constructus est: qui loquendi modus est planè iustificatus. Adde etiam pœnam dæmonum ab igne fore multò mitiorem, quam hominum. Tum quia spiritus non ad efficiuntur à locis corporis, neque ad impediantur ne liberè mentis functiones exercent: tum etiam quia homines non tantum detinebuntur, sed cruciabuntur, & cremabuntur, quanquam sine consumptione, vt in æternum ardeant. Adde vterius pœna dæmonum nondum esse alligatos igni inferni: nisi forte illum circumferant, quod vniuersim non est verum, quantum potest experientia conijci: sentiretur enim ille ignis, si Deus miraculosè impediret, quod miraculum ordinarij, non est leuiter & sine maiori fundamento asserendum: & præterea, nec ignem vagando circumferrent, non propterea illo torquerentur vt carere in præcis. Plures, inquam, dæmones nondum sunt alligati, sed vagantur in aère. Et quamuis cruciatur apprehensione futura alligati: hæc tamen pœna minor est alligatione, quæ nondum est, & non parum sentitur tam longa libertate, ita vt pœna ignis respectu illorum non magna videatur, si tantum in alligatione consistit.

48. Si deum serè argumentis conuincitur, nec sufficere aliorum illam modum torquendi per modum igni instrumentalis iræ diuine. Ergo hoc non est ignem vere, vt dicunt Scriptura & Patres. Cuiusque dæmones aliunde experiantur pœnis acerbis hostitibus, & priuatijs, quem sibi iratum esse: non mirum conserit signum instrumentale, vt hoc intellegant. Max. ad eum inimicitia & iræ signa cogitatio sequi possit connaturaliter ex alijs creaturis, quibus Deus cognoscunt. Facile enim cogitatio huiusmodi ex personæ iratæ notitiâ consequitur, vt experientia nobis notam est circa eos quos hostes habemus & maleficos. Denique ille torquendi modus non est mirabilis & ineffabilis, vt ait Augustinus loco suprà cit.

Not sum
cir etiam
per modum
instrum
ti iræ diu
ne.

Cum igitur hi duo modi torquendi non sufficiant, addèdum esse certè ignem affligere dæmones: (& idem est de animabus separatis) non tantum detinendo per modum carceris, aut velut signum iræ diuine: sed vterius Deum ad præsentiam ignis, molestè his modis, & alijs fortè, quæ eff. dicit, quæ obiectiue, afficientis, & displicentis, concurrere cum Angelo, & efficere, vt per potentiam obedientialem concipiat dolorem proportionatum illi, quem anima concipit ex vitione corporis cui vnita est. Proportionatum, inquam, licet non omnimò similem neque eiusdem speciei. Ita vt sicut anima, in qua calor ille non produciatur, neque recipitur, ita in corpore solùm, dolet tamen, etiam quæ spiritalis, proprie disconuenientia, de qua agne disconuenientia receptio ad proprium corpus, & ad se consequenter: quam disconuenientiam anima valde apprehendit, & ex illa apprehensione vehementer dolet, etiam in parte superiori & spiritali, concipit sic dæmones igneis corporibus alligati dæmonibus, & quæ vniti, doleant de illa alligatione & vnione disconuenientia, de qua agne disconuenientia ambiente, acri quodam dolore, non qualis tantum circa carcerem esse solet, sed qualis circa vitionem corporis proportionaliter: vel etiam sine tali alligatione, determinatur ab igne ad similem dolorem, Deo supernaturaliter concurrente, & eleuate ignem ad talem effectum, velut instrumentum suæ iustitiæ.

Dico proportionaliter: quia sicut obiectum non omnimò simile, nec eiusdem speciei affectio externa: ita neque dolor inde conceptus. Quod tamen sine vitione dolor illi proportionatus possit existere, patet ex omnianibus & phreneticis, qui ex illa apprehensione & imaginatione combustionis, dolent simili modo ac si comburerentur. Quod item ex alijs obiectis, licet externis & non aliter afficientibus, oriri possit dolor proportionatus affectio- ni cuiusdam internæ, patet exempli gratia ex ijs qui audita collisione ferræ vel lapidum, dolent quæ dentes sibi secantur, deterrerent, aut obtunderentur, & ex intuitu vulneris horrendi sequi solet dolor quidam & fremitus, qualis accepto vulnere sentiretur: & denique plerumque ex alijs obiectis extraneis exurgit in nobis dolor, consentaneus potius alteri obiecto, & qualis ex ipso percipi solet. Neque ille dolor dicitur, sed verissimus est: fundaturque in aliqua obiecti disconuenientia vera, ex qua exurgit accedente tali modo apprehedendi & determinandi. Neque ita fallitur Angelus, sic apprehendens: sed eius apprehensio, æque ac dolor inde consequens, est verè conformis obiecto ita determinati supernaturaliter. Qua consideratione occurrit argumentis à Vasque propositis contra istam sententiam, disputatione 223. capite primo. Vbi pro eadem citat

49.
Quomodo
patitur
ab igne
colorem
eius pro
prium &
similem
vitioni

50.
Quomodo
ignis ele
ueatur ad
hunc dole
rem causam?

Albert. in 4. dist. 44. a. 20. ad ult. (melius art. 27.) Bonavent. eadem dist. parte. 2. a. 3. quest. 2. Avicen. 9. Metaphyl. cap. vlt. quaquam isti non eodem plane modo rem explicant.

Sic ergo Dei potentie, miris & ineffabilibus modis igne vrenti ad pœnam dæmonum, tribui potest talis modus excitandi potentiam intellectivam & voluntatem dæmonum. Vt ex obiecto ignis disconuenienter ambiētis, aut dæmonis intellectui perpetuo querentis excitetur non tantum ille dolor qui ex alligacione & carcere sequi solet per se: sed etiam qualis proportionaliter sequitur ad vltionem: cuius doloris capacem esse Angelum, ob proportionem quam habet cum anima rationali quâ spiritali, probabile est. Ignem etiam obiectiuè & determinatiuè eleuari posse & concurrere obediēcialiter ad illum dolorem, conijci potest ex eo quod animam, quamvis spiritalē, & quatenus spiritalē, mediante corpore abigat per calorem in corpus inuisibilem, ex quo sequitur velut ad obiecto per se determinante, non tantum dolor sensibilis appetitus sensitui & corporei, ad quem tamen anima ipsa immediatè concurrat: sed & dolor spiritalis voluntatis circa idem obiectum. Cùmque possint, vt alijs ostendimus, obiecta etiam materialia determinare Angelos immediatè ad sui cognitōnem experimentalem: Quidni etiam possint, Deo supernaturaliter concurrente, & eleuante potentiam obediēcialem, determinare ad dolorem similem illi, scilicet analogicè, quem naturaliter causare possunt in subiecto eius capaci: Fateor quidem obiectum illud esse: sed nihil probabilius videri, & cum Augustino concludo, torquenti dæmones igne corporeo, miris quidem, sed tamen veris modis.

Minus autem probabile est quod ait Suar. cap. cit num. 41. ignem gehennalem per potentiam obediēcialem imprimere dæmoni qualitatē quandam spiritalē in suo ordine doloriferam, substantiam Angeli malè afficiētem & deturpantem, gratiæque supernaturali moraliter oppositam, aut aliter malè & turpiter afficiētem, idèque afflictiuā. Contra enim: primò, potentia illa obediēcialis ignis ad producendam physicè qualitatē huiusmodi, per se obscurissima est, & rarumque probabile, & à Suare primum excogitata. Secundò, quæ qualitas potest Angelo imprimi magis ipsum deturpans, & gratiæ magis opposita, quàm peccatum mortale, quo se ipse fecerit, cōtinuò quæ dat, nec per se curat, imò quodam modò fecerari procurat. Tertio, Deus vt causa specialis & eleuans non potest aliquid ad eodè secundum & inhonestum dæmonibus imprimere. Quarto, hæc sententiæ, si nihil aliud addit, non minus metaphorica facit Script. & Patrū testimonia de combustionē, quàm incarcerationio sola & similes opinionones, quas eo maxime nōmīne Suar. fuisse improbat & vehementer vrget eodè c. 24.

Minus etiam placet, quod alij dicunt, ignem immittere speciem sui in dæmonem, vel etiam calorem, vel dolorem sensibilem, aut eiusdem planè rationis cum eo quædam anima rationalis patitur secundum voluntatem ad veram corporis vltionem. Nam quod ad primum arguetur: illa speciei impressio per se rarum probabile est. Et si asseritur esse immaterialis: non videtur proportionata actiuitati ignis. Si materialis: non apparet angelum esse illius capacem. Deinde, quid est opus ignem imprimere dæmoni speciem sui: cùm illam Angelus vel ab initio congenitam acceperit, vel per experientiam acquisiuerit: & ad præsentiam ignis determinatis non egeat illius speciei impressa, sed per se sufficiens sit ad eius cognitōnem perfectam & inbitiuam? Adde illam speciem parum fore dolorificā, & testimonij Scripturæ & Patrū de combustionē & cruciatu ignis non satisfacere. Quoad secundū: immisio illa caloris in Angelum communiter reijcitur, & merito. Tum quia ignis non videtur esse capax illius productionis in Angelo, ne quidem obediēcialiter: tum etiam quia hæc actio caloris non est necessaria ad affectum doloris, proportionatum dolori spiritali animæ: vt patet in anima ipsa, quæ calorem non recipit, sed corpus solum. Ergo receptio illa, de se hinc difficilis & improbabilis, non est asserenda. Quoad tertium: Dico, cùm spiritus puri sensu careant, id est, sentiendi vi, esse euidenter impossibile pati ipsos ab igne dolorem sensibilem, qualem patitur anima in sensu tactus, vel in appetitu sensitiuo, quando corpus viuū crematur, & temperamentū ipsius calore ignis dissoluitur. Vbi enim non est potentia: nec actus. At neque potest causare dolorem eiusdem planè rationis cum illo, quæ volūntas animæ coniuncta corpori experitur, quando corpus vltur, vt putat Scotus in 4. dist. 50. q. 1. a. 2. conclus. 2. Impossibile enim est dolorem, æquè ac cognitōnem, esse sine obiecto proportionato: neque potest obiectum diuinitus suppleri: ita vt dolor feratur in obiectum non cognitum, & cognitio in obiectum non proportionatū. Ad obiectum talis doloris non est in Angelo. Dolor enim voluntatis nostræ, quando corpus crematur, habet pro obiecto dolorem tactus, qui volūntati displicet propter cōnexionem cum corpore quod malè afficitur, & à quo per calorem excessum anima ipsa expellitur. Doloris vero tactus obiectū est calor inmediate sensu malè afficiēs, eique dilectus & acerbus: qualis nō est calor respectu Angel, qui sensu caret, & est diuersi ordinis ab affectibus corporeis, à quibus corrupti ad alterari sequit.

Dicendum ergo potius dolorem illum esse alterius rationis, & analogicè tantum similem, qualis concipitur ex obiectis, non quidem physicè afficiētibz, sed ad similem quendam affectioni physicæ dolorem determinatibus: vt fieri posse ostendimus superioribus exemplis non vltis. Facile autem est Deo specialiter concurrenti ad huiusmo-

53.
Item qui volunt ignem imprimere illis speciei.

Aut calorē vel dolerē sensibilem, aut planè similem dolori tactus, qualem patitur anima in sensu tactus, vel in appetitu sensitiuo, quando corpus viuū crematur, & temperamentū ipsius calore ignis dissoluitur.

Scotus.

54.
Est tantum illi similem analogicè.

52.
Suar.
Resellitur qui dicunt ignem imprimere dæmoni bus qualitatē spiritalē doloriferam & deturpantem.

di determinationem, & ad actionem Angeli, effigere, ut maior aut minor fit dolor pro qualitate criminis: utque ignis inferni in dæmones, & animas in aëre vagantes, agat tamen, & cruciet, non solum apprehensione carceris futuri, & signi præsentis ut diuina: sed etiam determinando obiectiue ad dolorem, qualem ante descripsimus. Si enim alitra per tota millia millionum agunt naturaliter in hæc inferiora, & in ipsa terra viscera: quidni ignis inferni obiectualiter agat in dæmones, vel in animas distantes, cum non agendo in mediū ad eod vt non sit necesse dæmones & animas ignem semper circūferre, nec aliquando circūterant, vt testatur fide digna historia.

SECTIO V.

Virum tantum sit Dæmonum afflictio, vt nullum gaudium concipere possint?

Suppono, afflictionem siue dolorem dæmonum esse duplicem. Vnum essentiali damnationi, consequentem ex priuatione perpetua visionis Dei & omnium gratiarum auxiliorum, & ex tormento Pænis. In quo dolore versantur dæmones perpetuo & inuariabiliter, sine obiecto necessitante, siue Deo ac ipsum semper & irremissibiliter dæmonē adigente in vindictam peccati. Alterum vero accidentalem, quem ex varijs alijs obiectis concipere possunt, & non ito potest esse variatio. Sicque ex opposito gaudium Beatorum duplex est. Vnum essentiali beatitudini, ortum ex Dei visione, in quo perpetuo & inuariabiliter versantur Beati. Alterum accidentale de conuersione peccatorum, de salute amicorum, & similibus. Quod gaudium non est semper idem & inuariabile.

Hoc supposito, sunt qui affirmant tantam esse dæmonum afflictionem essentialē damnationi, & inuariabilem, vt nullum gaudium accidentale percipere possint: sicut e contrario, tanta est delectatio essentialis & inuariabilis beatitudinis, vt Beati nullum dolorem accidentalem admittere possint. *decent* Oham in 2. quæst. 19. ad 7. dub. in fine quæstionis. Gabriel dist. 7. quæst. 1. art. 3. dub. 1. Bañes. Cumes, & Desanti ad q. 64. art. 2. Molin. ibidem disp. 3. Valq. disp. 2. cap. 3. Marat. disp. 54. sect. 2. Fundamentum illorum præcipuum est, quia vt docet Aristot. 7. Ethic. cap. 14. & confirmat experientia, de bono gaudium ita opponuntur, vt non se opponantur in eodem subiecto, non modo circa idem obiectum, sed neque etiam circa diuersa, si vehementissima sunt. Et si aliquid gaudij accedat, aliquid tristitiæ decedat necesse est. Experimur enim nos quod magis dolemus de aliquo obiecto, eod magis gaudere posse de alijs: & ea ipsa obiecta, quæ aliqui solebant afferre delectationem, nobis esse in summo luctu mofesta & importuna. Experimur etiam dolorem quantum vehementem, quocumque gaudio ad-

misso leuari & minui. Atqui tristitia dæmonū est summa & vehementissima, & perpetua duras, nullo modo leuari aut minui potest. Semper enim vel obiecto necessitante, vel Deo adigente, versantur in dolore essentiali damnationis inuariabiliter: ergo dæmones sunt incapaces omnīs delectationis.

Contrarium sentiunt Gregor. in 1. dist. 1. q. 2. a. 2. ad 3. & 5. contra 2. conclus. Alens. 2. op. q. 115. membro 1. iuxta veterē editionem: addus illud, gaudium non esse verū, id est, purum, sed omni amaritudine respersum: & D. Thom. q. 64. art. 3. ad 1. vbi quicquid nonnulli dissimulant, loquitur de gaudio proprio & formaliter dicto, de quo manifeste sermo erat in argumento cui respondet: Erat enim huiusmodi: Cum dolor & gaudium opponantur, non possunt esse simul in eodem. Cui responderet S. Thom. cum hac distinctione: Quod gaudium & dolor de eodem sunt opposita, non autem de diuersis: unde nihil prohibet vnum simul de re de vno, & gaudere de alio: & maxime secundum quod dolor & gaudium importat simplices actus voluntarij, sed est, sine passione corporea quid non solum in diuersis, sed etiam in vna & eadem re, potest esse aliquid quod volumus. Et aliquid quod volumus: quod scilicet, si sit presens, causat gaudium vel dolorem in subiecto capaci. Idē docuerat in 4. dist. 45. q. 2. quæst. 1. ad 4. vbi cum gaudium illud vocat phatalticū, intelligit non solidum, sed cito transiens, & de falso bono conceptum.

Eadem est sententia L. Augustini lib. 1. de Genesi cōtra Manichæos, cap. 17. vbi ait, dæmones qui antequam caderēt, de sublimi veritate gaudebant, nunc letari de infelici potestate sibi data in peccatoribus. Eique fauet Scriptura Ps. 12. v. 5. & 6. alijsque locis, quibus significat dæmones letari de nostra ruina, sicut Angeli sancti letantur de nostra penitentiā & salute. Faut item experientia ex historijs fide dignis. Ac denique ratio, quia ex obiecto apprehenso vt bono, & desiderato, postea; obrento, connaturaliter nascitur gaudium in subiecto capaci, & non impedito. Dæmones autem quædam apprehēdūt & desiderant vt sibi bona, & illa assequuntur vt victoriam tentationum, hominum ruinam, & similia. Ergo ex huiusmodi obiecto possunt concipere aliquid gaudium, si aliud non sint incapaces. Non videntur autem esse incapaces propter dolorem & miseriam essentialē damnationis. Quia sicut illa non est tanta, vt non patiat dæmones cogitare de alijs obiectis, illaque appetere & desiderare: ita neque tanta est, vt non patiantur eos gaudere vtrunque, quando possunt optari. Si enim non obstant statu damnationis, est in dæmonibus vis intelligendi, & desiderandi alia obiecta sibi bona, eaque adipiscendi: quidni & habendi complacentiam & delectationem quandam de iisdem obtentis, quæ delectatio sequitur connaturaliter ad præsentiam boni obtenti? Neque enim in omnibus æquiparanda est æterna Beatorum felicitas æterna

Afflictio dæmonum duplex, vna essentialis damnationi, altera accidentali

56. Prima sententia affirmat

Oham, C. br. Bañes, Cumes, Pezant. Molin. Valq. Merat.

Dolor & voluptas in se opponantur?

57. Secunda sententia negans. Gregor. Alens. D. Thom.

August.

MARTINUS
NEUS
D. VI